

Суровицький П. В., здобувач вищої освіти другого (магістерського) рівня спеціальності «Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва»
Науковий керівник – Ведмеденко О. В., кандидат с.-г. наук, доцент
Державний вищий навчальний заклад «Херсонський державний аграрний університет», м. Херсон, Україна

СУЧАСНІ ПРОБЛЕМИ ВИРОБНИЦТВА МОЛОКА В УКРАЇНІ

Молочне скотарство є однією з провідних галузей сільського господарства, яка відіграє важливу роль у гарантуванні економічної та продовольчої безпеки держави. За період формування ринкових відносин молочне скотарство зазнало значних негативних кількісних і якісних змін, що охопили всі основні процеси, які характеризуються зменшенням поголів'я тварин, спадом виробництва, руйнуванням генетичного і виробничого потенціалу галузі, зниженням ефективності виробництва. Серед величезної кількості продуктів тваринного і рослинного походження найбільш досконалим і найбільш цінним стосовно харчового та біологічного поглядів є молоко та молочні продукти [1].

Херсонська область відноситься до регіонів України, де виробництво молока традиційно займало значне місце в економіці регіонального АПК. Але тенденції, що склалися у виробництві продукції молочного скотарства, за останні роки, свідчать не на користь його розвитку [1]. Сьогодні найкритичніша ситуація в молочній галузі за всі роки незалежності України. Кількість поголів'я корів в Україні сягнула найменшої величини – 1,7 млн голів. Найменша за всі роки кількість виробництва молока. Офіційно Україна начебто виробляє 9,8 млн т молока, із них 2,7 млн т – це молоко з господарств, решта (7,1 млн т) – від населення. Але, як повідомляє Чагаровський В. [2], немає такої кількості виробництва молока, про яку звітує офіційна статистика. Практично все молоко від господарств (2,7 млн т) переробляється.

Виробництво молочної продукції в Україні за січень-серпень 2020 року скоротилося на 3% (-45 тис. тонн) проти аналогічного періоду торік – до 1,33 млн тонн. Про це повідомляє Асоціація виробників молока (АВМ). Зазначається, поряд із скороченням, яке відбувається по більшості молочних товарів, відмічається і зміна структури виробленої продукції. Так, помітним виявилось скорочення виробництва молока питного різної жирності, об'єми якого скоротилися на 7,1% – до 572,3 тис. т, порівняно з минулим роком. При цьому його частка у структурі виробленої продукції скоротилася із 46% у минулому році до 43% у нинішньому. Однак питне молоко має найбільшу структурну частку у виробництві в перерахунку із натуральних показників.

Найбільші надходження сирого молока на переробні підприємства за I півріччя 2020 року забезпечили сільгоспвиробники Вінницької (310,3 тис. тонн, на 8,7% менше, ніж у січні-червні 2019 року), Полтавської (196,2 тис. тонн, на 11,3% більше) та Київської (168,9 тис. тонн, на 14,9% менше) областей. Найменші – Одеська (6,7 тис. тонн, на 14,6% менше) Донецька (7,2 тис. тонн, на 10,4% більше) та Кіровоградська (8,1 тис. тонн, на 21,8% більше) області [3].

В Україні відмічається постійне скорочення дійного поголів'я. Так, у 2018 році нараховувалося 1, 967 млн. корів, що на 43% менше, ніж у 2009 році.

З них 76% – 1,49 млн. голів утримувалось в особистих селянських господарствах та ще 24% – 0,47 млн. голів – на молочнотоварних фермах. Сукупне річне виробництво молока у минулому році склало 10,1 млн. тонн, що на 15% менше, ніж у 2009. Падіння виробництва молока було менш вираженим внаслідок активного впровадження сучасних технологій, передусім середніми та великими господарствами, та нарощування продуктивності поголів'я. Так, за підсумками 2018 року середній річний надій на корову становив 6054 кг, проти 3915 кг у 2009 році. За підсумками 2018-го, на переробку надійшло 4,18 млн. тонн сировинного молока, що на 10,5% менше проти 2009 року. Варто підкреслити, що у структурі надходження сировини на переробку 78% – молоко від МТФ і лише 22% – це особисті селянські господарства [4].

Всі роки незалежності українська молочна галузь демонструє скорочення виробництва молока. Проте саме у 2019 році вперше зафіксували такі рекордні темпи падіння, коли загальний збір молока «не дотягнув» до позначки в 10 млн. тонн. Причина – скорочення поголів'я дійних корів. Так, підприємства вирізали корів через незрозумілу ситуацію із запровадженням ринку землі, неповні виплати компенсацій існуючих програм держпідтримки, а також чутки про суттєве їх скорочення у 2020. Через це деякі підприємства або повністю закрили молочний напрямок бізнесу, або максимально скоротили поголів'я, поки що низькопродуктивної худоби, для акумуляції коштів. Зазначається, що наймасштабнішим скорочення виробництва сировинного молока було серед господарства населення, де падіння становило 4,6% – 339,3 тис тонн [5].

Висновки. Таким чином, виробництво молока в Україні можна і необхідно зробити прибутковим та конкурентоспроможним видом агробізнесу. Але цей процес вимагає багато часу та зусиль і потребує значних інвестиційних витрат. Насамперед, необхідно вкласти кошти в реконструкцію приміщень ферм та якісне покращення породного складу молочного стада. Інвестування потребують і доїльні системи та обладнання, яке допоможе модернізувати й оновити годівлю тварин. Низька якість молочної сировини в секторі приватних господарств населення впливає на її закупівельну ціну, що зумовлює вищезгадані проблеми. Тому необхідно спрямувати зусилля на підвищення якості молока шляхом придбання та використання сучасного доїльного та холодильного обладнання [6].

Проаналізувавши проблеми виробництва молока в Україні, встановлено, що вагомий вплив спричиняє на виробництво продуктивність не тільки тварин, а і потенціального обороту підприємства. При оснащеності і інвестиційних внесків у галузь можна досягнути збільшення вироблення і конкурування з провідними підприємствами і галузями.

Література:

1. Самайчук С. І. Сучасний стан та перспективи розвитку молочного скотарства в херсонській області. Ефективна економіка. 2020. № 5. URL: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/5_2020/64.pdf (дата звернення: 12.11.2020). DOI: 10.32702/2307-2105-2020.5.62
2. Чагаровський В. Щороку в Україні зникає 1 велике молокопереробне підприємство. Гаряча агрополітика. 2 червня 2020. URL: <https://agropolit.com/> (дата звернення: 12.11.2020).

3. Молоко. Мультимедійна платформа іномовлення України. 21 липня – 8 жовтня 2020. URL:<https://www.ukrinform.ua> (дата звернення: 12.11.2020).
4. Аналіз молочної галузі України. 26.09.2020. URL:<http://milkua.info/uk/> (дата звернення: 12.11.2020).
5. Економічна правда. В Україні рекордно скоротилося виробництво молока – асоціація. 22.01.2020. – URL:<https://www.epravda.com.ua/news/> (дата звернення: 12.11.2020).
6. Пономаренко А.С. Молочна галузь України: проблеми та перспективи розвитку. Національний університет харчових технологій. 2015. № 12. URL:<http://molodyvcheny.in.ua/files/journal/2015/12/127.pdf> (дата звернення: 12.11.2020).

УДК 663:664.8/.9:612.392

Твердохліб Ю.Р., здобувачка вищої освіти 1 СТН курсу спеціальності «Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва»
Науковий керівник – Євстафієва Ю.М., кандидат с.-г. наук, доцент
Подільський ДАТУ, м. Кам'янець-Подільський, Україна

БРОДІННЯ ЯК СПОСІБ ЗБЕРІГАННЯ ХАРЧОВИХ ПРОДУКТІВ

Бродіння (також зброджування, ферментація) – це анаеробний метаболічний розпад молекул (наприклад, глюкози) за допомогою мікроорганізмів. У ході бродіння в результаті зв'язаних окислювально-відновних реакцій звільняється енергія, необхідна для життєдіяльності мікроорганізмів і утворюються хімічні сполуки, які вони використовують для біосинтезу амінокислот, білків, органічних кислот, жирів і ін. компонентів. Найчастіше, кажучи про бродіння, мають на увазі перетворення цукру на спирт за допомогою дріжджів, але, наприклад, при виробництві кефіру використовується за допомогою інших бактерій. Бродіння буває:

- спиртове – ферментативний процес неповного окислення гексоз з утворенням спирту;
 - молочнокисле – процес анаеробного окислення вуглеводів, кінцевим продуктом при якому виступає молочна кислота;
 - метанове – метод біотехнології, здатний перетворювати більшість полімерних та інших органічних матеріалів на метан і вуглекислий газ за анаеробних умов;
 - пропіоновокисле – шлях анаеробного окиснення вуглеводів, що здійснюється бактеріями родини *Propionibacteriaceae*, кінцевими продуктами є пропіонова та оцтова кислоти, а також вуглекислий газ;
 - маслянокисле – шлях анаеробного окиснення вуглеводів, що здійснюється бактеріями родів *Clostridium*, *Butyrivibrio*, *Eubacterium* та *Fusobacterium*, кінцевими продуктами є масляна та оцтова кислоти, етанол, ацетон, ізопропанол, бутанол, а також вуглекислий газ і водень;
 - лимоннокисле – окислення вуглеводів, деяких спиртів і органічних кислот до лимонної кислоти плісневими грибами з родів *Aspergillus* і *Penicillium*;
 - оцтове – це процес окиснення оцтовими бактеріями етилового спирту в оцтову кислоту, який проходить у дві стадії.
- Спиртове бродіння протікає під впливом мікроорганізмів і відіграє важливу роль у виробництві спирту, вина, хлібобулочних виробів. Поряд з основними